
ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ISSN 2241-679X

29

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2019 • ΤΕΥΧΟΣ 29 • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2019 • ΤΕΥΧΟΣ 29 • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ISSN 2241-679X

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**
Δελμούζου 1, 54631 Θεσσαλονίκη

Συντακτική Επιτροπή

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΙΔΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΛΙΝΗΣ

Συντονιστές

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΙΔΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΛΙΝΗΣ

Επιμέλεια Έκδοσης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΙΔΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΛΙΝΗΣ

Ε.Π.Ε.Σ του ΠΣΠΘ

ΙΩΑΝΝΑ ΝΑΚΟΥ-ΜΠΙΜΠΟΥ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΥΛΟΣ,
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΤΣΙΟΣ, ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΓΟΥΡΗ,
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΑΣΤΟΡΟΔΗΜΟΥ, ΙΩΑΝΝΑ ΑΡΒΑΝΙΤΗ,
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΕΝΑΡΔΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΑΡΙΤΣΗΣ

Διευθυντής του ΠΣΠΘ (ΕΩΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟ 2018)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΤΣΙΟΣ

Διευθύντρια του ΠΣΠΘ (ΑΠΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟ 2018)

ΕΛΕΝΗ ΡΩΣΣΙΟΥ

- Τα κείμενα αποστέλλονται ηλεκτρονικά ή σε δίσκο. Η έκτασή τους να μην υπερβαίνει τις 15 με 20 σελίδες. Παρακαλούμε οι παραπομπές να είναι υποσελίδιες και να τηρείται ο τύπος των παραπομπών του παρόντος τεύχους.
- Η έγκριση ή μη της δημοσίευσης των κειμένων θα γνωστοποιείται στους ενδιαφερόμενους μέσα σε τρεις μήνες.
- Η Συντακτική Επιτροπή έχει την ευθύνη της επιλογής των κειμένων και του χρόνου δημοσίευσής τους.
- Κείμενα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.
- Το περιεχόμενο των κειμένων αφορά αποκλειστικά τους συγγραφείς τους.
- Τα **Χρονικά** δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και εκδίδονται με την οικονομική ενίσχυση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Διορθώσεις: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΙΔΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΛΙΝΗΣ

Πληροφορίες – Αλληλογραφία

Μαυρίδου Α., Καλλίνης Γ., Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Δελμούζου 1, 54631 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 277809, ηλεκτρ. διεύθυνση: lykacith@sch.gr

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Θεσσαλονίκη 2019

Περίοδος Β', τεύχος 29

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΤΣΙΟΣ	
Πολιτισμός και παιδεία σε φάση παρακμής	3
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΙΔΟΥ	
Παγκοσμιοποίηση και επαναπροσδιορισμός της Εκπαίδευσης	6
ΜΑΡΙΑ ΠΑΛΛΑ	
Περί Μακεδονίας, Μακεδόνων και μακεδονικού	12
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΛΙΝΗΣ	
Τί επιδιώκουμε διδάσκοντας τη νεοελληνική γλώσσα;	22
ΜΑΡΙΑ ΝΑΟΥΜΙΔΟΥ	
Χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ στη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων	29
ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΙΔΗΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΟΥΤΛΗ, ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΟΥΤΣΑΚΑΣ	
«Τα ρομπότ στο μάτι του κυκλώνα». Οι μαθητές εργαλειτουργούν τη ρομποτική μηχανή και τη μετεωρολογία για την προστασία των ελληνικών νησιών από την κλιματική αλλαγή	35
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΑΣΤΟΡΟΔΗΜΟΥ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΑΛΑΝΟΥ, ANNA ΜΟΥΤΑΦΙΔΟΥ	
Καινοτόμος Όμιλος Νηπιαγωγείου	44
Σχολική Ζωή	51
Μαθητικές συνεργασίες	96
Βιβλιοπαρουσιάσεις	97
Ευσεβία Χασάπη-Χριστοδούλου	
Νίκος Π. Τερζής	

ΒΕΤΣΙΟΣ Α. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΕ ΦΑΣΗ ΠΑΡΑΚΜΗΣ

Εκτός από την οικονομική κρίση, εκτός από τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα, εκτός από το εξωτερικό χρέος και γενικότερα ό,τι χαρακτηρίζεται οικονομική κρίση, που είναι ίσως η ορατή κορυφή του παγόβουνου, η Ελλάδα κατατρώχεται από μια άλλη κρίση, εξίσου σημαντική, βαθιά κρίση, κρίση προσανατολισμού, οραμάτων, ιδεολογιών, κρίση ταυτότητας ή πολιτιστική κρίση, με την έννοια της κοινωνικής κατάρπτωσης και της πολιτισμικής χρεοκοπίας. Χρεοκοπία που θα κληθούμε να πληρώσουμε, ίσως, περισσότερα χρόνια από όσα θα αντιμετωπίσουμε την οικονομική κατάρρευση.

Η ελληνική κοινωνία στερείται οραμάτων και ήθους, ο κοινωνικός ιστός έχει διαρραγεί, η συνοχή και η ενότητα του πολιτισμικού χώρου κινδυνεύει και η «υποκουλτούρα» γίνεται τρόπος ζωής. Καιροσκοποί, αριβίστες, νυχτόβιοι και μιζαδόροι διαμορφώνουν ανεμπόδιστα την «κουλτούρα» αυτού του τόπου, την «κουλτούρα» της «μαγκιάς», του «καπούρικου τραγουδιού», του «κενόδοξου life style» και του «ευτελισμού των νέων παιδιών στην αρένα των ριάλιτι τηλεπαιχνιδιών». Διαμορφώνεται μπροστά στα μάτια μας μια κοινωνία ανέραστη, απαίδευτη, υποτονική, αδιάφορη, εγκληματική, βίαιη, με στοιχεία καταθλιπτικής αδιαφορίας. Μια κοινωνία ανίκανη να διακρίνει την αξία από την απαξία, το ηθικό από το ανήθικο, το σπουδαιότερο από το ασήμαντο. Μια κοινωνία που αποσυνδέει τις λέξεις από το περιεχόμενό τους και τις χρησιμοποιεί χωρίς αιδώ και περισυλλογή. Είχε δίκιο ο λογοτέχνης και καλλιτεχνικός διευθυντής Παύλος Ζάννας, όταν έλεγε ότι κραυγάζουμε ασήμαντα πράγματα και ψιθυρίζουμε σημαντικά και σπουδαία.

Και το ερώτημα που προβάλλει είναι ο τρόπος αντιμετώπισης αυτής της παρατεταμένης κρίσης. Ο τρόπος λειτουργίας της παιδείας μας. Ο τρόπος αναστροφής μας άθλιας πραγματικότητας. Κανένας τρόπος, ελάχιστες προσπάθειες, περισσότερες υποκριτικές κραυγές. Η κοινωνία μας επιμένει στα αναπτυξιακά της προγράμματα και περιθωριοποιεί το ανθρώπινο στοιχείο. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο η κρίση της παιδείας σε αναφορά με τον πολιτισμό, αλλά η κρίση της σε αναφορά με την παραγωγή. Κανείς βέβαια δεν αμφιβάλλει ότι η ανάπτυξη, η παραγωγικότητα, η αύξηση του εθνικού προϊόντος είναι τα κύρια, τα σημαντικά, αλλά όχι τα μοναδικά. Και η σημασία των παραπάνω δεν είναι αυτοσκοπός, ώστε να υποτάξουμε την παιδεία και τον άνθρωπο, αντίθετα, η παιδεία είναι αυτοσκοπός.

Αναμφισβήτητα, στις μέρες μας, μαζί με το βιοτικό επίπεδο στην Ελλάδα έχει ανέβει και το λεγόμενο «μορφωτικό». Περισσότεροι άνθρωποι πηγαίνουν στα σχολεία, περισσότεροι γίνονται πτυχιούχοι, περισσότερα βιβλία γράφονται, περισσότερα πανεπιστήμια έχουμε, κι όμως η «κουλτούρα» μας είναι αυτή που διαπιστώνουμε, με αξία το χρήμα, με αύξηση των ναρκωτικών, με κυρίαρχο στοιχείο το «φιλοτομαρισμό» και γενικά την αδιαφορία. Έτσι ο άνθρωπος οδηγείται μεθοδικά σ' ένα αδιέξοδο. Αυτό, όμως, που κάνει περισσότερο επικίνδυνη την πορεία του αυτή είναι το γεγονός ότι βαδίζει προς την καταστροφή του αδιαμαρτύρητα, ασυναίσθητα, υπνωτισμένος από τη λάμψη του καταναλωτικού μεγαλείου. Ο Νικηφόρος Βρεττάκος με τον απλό του λόγο λέει: «Η ζωή χάνει το δρόμο μέσα στην ευτυχία, περισσότερο απ' όσο τη χάνει μέσα στη δυστυχία, γιατί στην πρώτη περίπτωση δεν αντιστέκεσαι, παραδίνεσαι, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στη δεύτερη, όπου δύσκολα σ' εγκαταλείπει όχι μόνο τ' όνειρο, αλλά και η ελπίδα».

Τα θεωρητικά σχήματα μιας άλλης παιδείας, μιας άλλης εκπαίδευσης, ανθρωπιστικής, ολοκληρωμένης, γνήσιας θραύστηκαν ανάμεσα στη «Σκύλλα» της τυπολατρίας και του οικονομισμού και στη «Χάρυβδη» μιας χαμηλής και θλιβερής ποιότητας διδασκόντων και διδασκομένων.

Θεοποιήθηκε ο μηχανισμός και το σύστημα αναπαραγωγής, λειτούργησαν μεσαιωνικά πρότυπα καταξίωσης και κοινωνικής ανόδου, θριάμβευσαν οι «συντεχνιασμοί παντός είδους», οι ανόητοι και άσκοποι πειραματισμοί και οι «ευκολίες» με μορφή παροχών. Στο βωμό προσωπικών συμφερόντων και ανταγωνισμών ή πολιτικών σκοπιμοτήτων θυσιάσαμε το ουσιαστικό, το μακροπρόθεσμο.

Ολοένα και περισσότερο, η ελληνική νεολαία μεγαλώνει χωρίς προσανατολισμό, πνευματικότητα, αξίες και ιδανικά. Χωρίς αίσθηση σεβασμού και ιεραρχίας, χωρίς πνεύμα φιλογνωσίας και υπευθυνότητας, χωρίς υγιή κοινωνικοποίηση. Οι έφηβοι και οι νέοι είτε χάνονται προς αντικοινωνικές, καταστροφικές ιδεοληψίες, είτε περιστρέφονται γύρω από το εγώ τους, καλλιεργημένο ώστε να είναι υπερτροφικό και αχαλίνωτο, ώστε να διψά για περισσότερα καταναλωτικά προϊόντα και κούφια διασκέδαση. Λυκοφιλίες, καταχρήσεις, έρωτας χωρίς συναίσθημα ή περίσκεψη, αυτοπροβολή και ναρκισσισμός είναι οι επικρατούσες τάσεις. Ένας από τους πιο οξυδερκείς κι επιτυχημένους συγγραφείς του καιρού μας, ο Umberto Eco, είτε κάποτε, αναφερόμενος στα παιδιά και στην παιδεία: «Η παιδεία βρίσκεται σε παρακμή, οι νέοι δε θέλουν πια να μάθουν τίποτε, οι τυφλοί οδηγούν τους τυφλούς και τους γκρεμίζουν σε αβύσσους, τα πουλιά αφήνουν τις φωλιές πριν μάθουν να πετούν».

Θλιβερή διαπίστωση μιας θλιβερής κατάστασης, που έχει πάρει παγκόσμιες διαστάσεις και που συνθέτει το σοβαρότερο πρόβλημα –ίσως– του καιρού μας, την κρίση της παιδείας, που είναι μια κρίση αξιών. Η σύγχρονη παιδεία μπορεί να δίνει στους νέους κάποιες γνώσεις ως χρηστικά εφόδια, αλλά δεν τους δίνει το φως να βλέπουν μακριά και βαθιά, δεν τους δίνει την ικανότητα να πετούν. Ίσως μια ευχέ-

ρεια να περπατούν και πιο συχνά να έρπουν. Φυσικό επακόλουθο να οδηγούνται από τυφλούς στην άβυσσο.

Το σημερινό σχολείο απέτυχε, είναι ανίκανο να παραγάγει πολιτισμό, να διαμορφώσει συνειδήσεις ή να χαράξει το ήθος των επόμενων δεκαετιών. Όλα αυτά διαμορφώνονται έξω από αυτό και ερήμην του. Βεβαίως προβάλλει το κοινότοπο ερώτημα, με το οποίο, ωστόσο, κανείς δεν ασχολείται:

Τί θα κάνουμε; Θα αποτελειώσουμε αυτό το σχολείο στο πλαίσιο του «ρεαλισμού» και θα το μετατρέψουμε σε τεχνικά εργαστήρια ή σε κέντρο παρασκευής, ή θα ανασκουμπωθούμε και, με σοβαρότητα, χωρίς θεωρητικόλογες θολούρες, θα δουλέψουμε για τη δημιουργία ενός άλλου τύπου σχολείου, που θα καλλιεργεί πολιτισμό, ήθος, αξίες; Εκτός αν και εμείς και όλοι πιστεύουμε ότι ο αιώνας αυτός ξεκινά με το τέλος του πολιτισμού.

Ο στόχος λοιπόν για τις ακόμα ζωντανές δυνάμεις του τόπου δεν είναι ούτε ρομαντικός ούτε ανεδαφικός, αλλά είναι στόχος μιας κοινωνίας που ψάχνει το πρόσωπό της, μιας κοινωνίας που δεν φοβάται και ενός έθνους που θέλει να υπάρχει, να διατηρήσει την ταυτότητά του, την περηφάνια του. Και μη ξεχνάμε την άποψη του Βρετανού φιλόσοφου John Stuart Mill «Κράτος που μετατρέπει σε νάνους τους πολίτες, για να τους κάνει πειθήνια όργανά του, θα διαπιστώσει ότι με μικρούς ανθρώπους δεν μπορεί να κάνει μεγάλα έργα».